

Influensa - vårdhygieniska aspekter

Innehåll

Bakgrund.....	2
Riskgrupper	2
Skyddsutrustning	2
Smittvägar och smittsamhet.....	2
Smittvägar.....	2
Smittsamhet.....	3
Inkubationstid och symtom	3
Transporter	3
Ambulans	3
Inom sjukhus	3
Mottagningar, primärvård och akutmottagning.....	3
Rengöring och desinfektion efter att patienten lämnat undersökningsrummet	3
Provtagning.....	4
Hantering av exponerade individer.....	4
Vård av patient med misstänkt eller konstaterad influensa	4
Undersökning och behandling, t.ex. röntgen	4
Personal.....	4
Gravida	4
Daglig rengöring och desinfektion av hygienutrymmen och golv	5
Desinfektion av flergångsartiklar	5
Tvätt och avfall.....	5
Slutstädning	5
Utskrivning.....	5
Vid flera fall inom slutenvård.....	5
Övriga luftvägsvirus.....	5
Källor:	6
Checklista vid fall med misstänkt eller konstaterad influensa	7
Bilaga "Influensa inom slutenvård – Lista patient och personal"	8

Bakgrund

Den årliga influensasäsongen har i regel sin topp under januari-februari. Flera influensavirus kan cirkulera, influensa A (H1N1), influensa A (H3N2) och olika typer av influensa B.

Detta handlingsprogram gäller för influensa oavsett subtyp och oavsett vaccinationsstatus.

Riskgrupper

Följande riskgrupper bedöms ha ökad risk för svår influensasjukdom:

- personer 65 år och äldre
- gravida
- vuxna och barn från 6 månader med följande sjukdomar eller tillstånd:
 - kronisk hjärtsjukdom
 - kronisk lungsjukdom, såsom KOL och svår astma
 - andra tillstånd som leder till nedsatt lungfunktion eller försämrad hostkraft och sekretstagnation (till exempel extrem fetma, neuromuskulära sjukdomar eller flerfunktionshinder)
 - kronisk lever- eller njursvikt
 - diabetes mellitus
 - tillstånd som innebär kraftigt nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller behandling

Den slutgiltiga bedömningen av enskilda personers risk för allvarligt sjukdomsförlopp görs av behandlande läkare.

Skyddsutrustning

Munskydd ska användas vid nära vårdarbete (inom ett avstånd av 1 meter från patienten) vid risk för droppsmitta. I första hand bör operationsmunskydd av klass IIR användas. Om det inte finns tillgång till munskydd klass IIR, kan upphandlade andningsskydd, klass FFP3, vara ett alternativ. De fungerar lika bra mot stänk som munskydd klass IIR. Om varken munskydd klass IIR eller andningsskydd går att få tag på så kan operationsmunskydd av klass II användas.

Skyddsglasögon eller visir ska användas om det finns risk för stänk mot ansiktet.

Smittvägar och smittsamhet

Smittvägar

Influensa är mycket smittsamt. Influensa smittar främst genom droppsmitta samt genom direkt och indirekt kontaktsmitta. De små droppar som uppstår när en person hostar eller nyser kan smitta de personer som befinner sig inom 1 meter. Droppar kan falla ner och kontaminera händer, kläder, föremål och utrustning och ge upphov till både direkt och indirekt smitta via slemhinnor. Smitta via luftvägarnas slemhinnor sker genom att droppar inhaleras.

Smittsamhet

- Smittsamhet föreligger som grundregel ett dygn före symtomdebut till och med en dag efter feberfrihet eller som mest i sju dagar efter symtomdebut
- Tidpunkt för när en patient är smittfri är emellertid beroende av immunstatus, kvarvarande symtom och andra sjukdomar
- Hos barn och immunsupprimerade kan tid för smittsamhet inte anges generellt

För ställningstagande av smittfrihet krävs således en klinisk bedömning av ansvarig läkare och vid behov ny provtagning.

Inkubationstid och symtom

Inkubationstiden är kort, oftast 1-3 dygn. Symtom på influensa är hastigt insjuknande i hög feber, frossa/frysningar, muskelvärk, huvudvärk, torrhosta, halsont. Diarré och kräkningar förekommer.

Transporter

Hostande och nysande patienter ska uppmanas att hosta och nysa i engångsnäsduk som slängs i avfallspåse. Patienten ska därefter utföra handdesinfektion. Se [Skyddsutrustning](#).

[_Skyddsutrustning](#)

Ambulans

Luckan till förarhytt ska vara stängd. Ambulans rengörs enligt lokal rutin för smittsam patient.

Inom sjukhus

Informera mottagande enhet samt personal som transporterar patienten om diagnos och behov av skyddsutrustning.

Mottagningar, primärvård och akutmottagning

Se [Skyddsutrustning](#). Patienten vårdas på enkelrum. Så få personer som möjligt bör delta i omhändertagandet av patienten. Rapportera om misstänkt/konstaterad influensa vid överflyttning till annan enhet. [_Skyddsutrustning](#)

Rengöring och desinfektion efter att patienten lämnat undersökningsrummet

Rengör och desinfektera patientnära ytor (t.ex. brits, dörrhandtag, kranar mm) och medicinteknisk utrustning (t.ex. saturationsmätare, stetoskop, blodtrycksmanschett mm) med ett yt-desinfektionsmedel med tensid. Golvet städas enligt sedvanlig rutin.

Provtagning

Se [Mikrobiologens provtagningsanvisningar](#)

Vid provtagning ska personal skydda sig själv genom att följa basala hygienrutiner och använda [skyddsutrustning](#). [Skyddsutrustning](#)

Hantering av exponerade individer

Exponerade patienter och personal bör genomgå en medicinsk bedömning om behov av antiviral profylax. Individer som kan behöva antiviral profylax är de som tillhör [riskgrupper](#) för att få svår influensasjukdom. Exempel på exponerade individer är personal som vårdat smittsamma patienter utan adekvat skyddsutrustning och patienter som delat vårdrum eller hygienutrymme med patient som insjuknat i influensa. Patienter som exponerats för influensa och som riskerar att insjukna under inkubationstiden kan behöva placeras i enkelrum. Kontakta gärna vårdhygien för råd om placering av exponerade patienter. [Riskgrupper](#)

Vård av patient med misstänkt eller konstaterad influensa

[Basal hygien](#) och [skyddsutrustning](#). Patienter med misstänkt eller konstaterad influensa bör vårdas i enkelrum med eget hygienutrymme, och i första hand på infektionsklinik. Se aktuell [Beredskapsplan vid influensaepidemi](#). Vid brist på enkelrum kan patienter med laboratorieverifierad influensa av samma subtyp vårdas i samma rum. I andra hand kan även patienter med pågående Tamiflu-behandling oberoende av laboratoriesvar eller subtyp vårdas i samma rum. Patient uppmanas att hosta och nysa i engångsnäsduk eller i armveck. Patienter ska vistas på rummet så länge smittsamhet föreligger. Smittsamhet avgörs av behandlande läkare. [Skyddsutrustning](#)

Misstänkt eller verifierad smitta med influensa ska aldrig försena eller hindra nödvändiga undersökningar, behandlingar eller operativa ingrepp.

Undersökning och behandling, t.ex. röntgen

Undersökningar och behandlingar ska om möjligt utföras i vårdrummet. I annat fall informeras mottagande enhet i god tid före undersökning/behandling. Kontaktytor ska torkas med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid när patienten lämnat undersökningsrummet.

Personal

Se [Skyddsutrustning](#). Vid influensaliknande symtom ska personal omedelbart rapportera till närmaste chef. Personen ska tas ur tjänst. Medicinskt ansvarig tar ställning till om provtagning ska utföras. Personal bör vid misstänkt eller konstaterad influensa stanna hemma från arbete under [smittsamhetsperioden](#). [Smittvägar och smittsamhet](#)

Personal som blivit exponerad i arbetet kan vara aktuell för antiviral profylax enligt ovan. Behandling bör övervägas av behandlande läkare efter individuell bedömning. Det gäller även för vaccinerad personal. [Riskgrupper](#)

Gravida

För varje gravid kvinna ska arbetsgivaren göra en individuell riskbedömning enligt AFS 2007:05. Gravid personal ska inte utföra arbetsuppgifter som kan tänkas medföra aerosolbildning (bronkoskopi, slemsugning, intubering, extubering, sugning av luftvägar, sputumprovtagning, provtagning av nasofarynx, intensivt hostande och nysande patient, andningsgymnastik utförd av sjukgymnast etc). Vid övrig vård av influensasjuka ska skyddsföreskrifterna följas. Detta gäller oavsett om kvinnan är vaccinerad eller inte och oavsett influensatyp.

Daglig rengöring och desinfektion av hygienutrymmen och golv

Se [Skyddsutrustning](#). Utöver daglig städning enligt städhandoken bör tagställen t.ex kranar, dörrhandtag och lysknappar torkas med ett alkoholbaserat desinfektionsmedel med tensid. Handläggning vid influensasjukdom gäller även städpersonal, se "[Personal](#)".

Desinfektion av flergångsartiklar

Värmedesinfektion i disk- eller spoldesinfektor är den bästa metoden att rengöra och desinfektera flergångsartiklar. I andra hand väljs kemisk desinfektion, till exempel med alkoholbaserat yt-desinfektionsmedel med tensid.

Tvätt och avfall

Rumsbunden vit tvättsäck. Rumsbunden avfallssäck.

Slutstädning

Rengöring och desinfektion av horisontella ytor, tagställen, utrustning och material med alkoholbaserat yt-desinfektionsmedel med tensid. Golv städas enligt sedvanlig rutin.

Utskrivning

Utskrivning till hemmet är att föredra av epidemiologiska skäl. Om patienten kan flyttas till andra vårdinrättningar bedöms av behandlande läkare. Vid behov kontaktas Vårdhygien.

Vid överflyttning av smittsam patient till annan vårdinrättning ska denna i förväg underrättas.

Behandlande läkare är ansvarig för att så sker.

Vid flera fall inom slutenvård

Kontakta Vårdhygien på telefon 018-611 39 02 eller mejl; vardhygien@akademiska.se

I slutet av dokumentet finns en lista för utskrift. Påbörja en sammanställning där både konstaterade och misstänkta fall samt insjuknad personal listas. Listan skickas till Vårdhygien när inga fler patienter med influensa är inneliggande. Dessa sammanställningar är värdefulla för utvärdering av pågående influensasäsongs och utgör även ett viktigt underlag för statistik inför kommande säsonger.

Övriga luftvägsvirus

T.ex Adenovirus, Coronavirus, Enterovirus, Humant metapneumovirus, Parainfluensavirus, Rhinovirus, RS-virus.

Se [Skyddsutrustning](#) som vid influensa. Patient vårdas i enkelrum med eget hygienutrymme.

[_Skyddsutrustning](#)

Se också Vårdhandboken angående [RS-virus](#).

Källor:

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/>

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/7d7d21797e264e72972629c35ba0fae1/planering-beredskap-pandemisk-influensa-15106.pdf>

<http://www.vardhandboken.se/>

Checklista vid fall med misstänkt eller konstaterad influensa

- Personal använder munskydd (i första hand klass IIR) vid patientnära arbete.
- Kontakta Vårdhygien, tel 13902.
- Tillse att smittsam patient inte exponerar andra för smitta.
- Tillse att patient som exponerats för influensa och som riskerar att insjukna (inkuberad) inte exponerar andra för smitta.
- Smittsam patient och inkuberad patient vårdas på enkelrum med eget hygienutrymme. Vid brist på enkelrum; Läs avsnitt ” Vård av patient med misstänkt eller konstaterad influensa”
- Utför provtagning enligt Mikrobiologens provtagningsanvisningar.
- Exponerade patienter och personal ska genomgå en medicinsk bedömning om behov av antiviral profylax.
- Patient bör informeras om god handhygien och uppmanas att hosta och nysa i engångsnäsduk.

Bilaga "Influensa inom slutenvård – Lista patient och personal"

Anteckna uppgifter om konstaterade eller misstänkta fall av influensa hos patienter och personal. När utbrottet är över skickas listan till Vårdhygien

Antal vaccinerad personal	Antal personal på enhet/avd.

Avd..... Antal Vårdplatser..... Kontaktperson.....

Rum/säng	Patient Namn och personnummer	Personal namn	Debut Datum	Inskr. datum	Virusprov skickat	Symptomfri datum	Utlökaliserad patient? Specialitet?
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		
					☐ Ja provsvar ☐ pos ☐ neg		

Kommentar: _____

Lista mejlas till Vårdhygiens funktionsbrevlåda vardhygien@akademiska.se eller faxas till 018-55 91 57. Vid frågor kontakta Vårdhygien direkt på 018-611 39 02.